

Narva Täiskasvanute Kool

**Uurimuslike ja praktiliste tööde kui
gümnaasiumi lõpueksami vormi koostamise ja
vormistamise nõuded**

Narva

2018

1

Uurimuslike ja praktiliste tööde kui gümnaasiumi lõpueksami vormi koostamise ja vormistamise nõuded.

Koostamise aluseks on Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 31 lg 8, Gümnaasiumi riikliku õppekava 5. jagu § 18 p. 3.4 ning Õpilasuurimuse ja praktilise töö ettevalmistamise ning hindamise tingimused ja kord (Haridus- ja teadusministri määrus nr.62, 20.10.2011).

- **Töö eesmärk**

- ✓ Eksami sisu ja vormi kaudu anda edasi õppeprotsessi suundumus.
- ✓ Teostada õpetuse järgimist.
- ✓ Saada andmeid teadmiste taseme ja aineõpetuse kvaliteedi kohta.

Uurimuslik/praktiline töö näitab õpilase oskust planeerida tööd, kasutada õppimises saadud teadmisi ja oskusi, võimet mõtestada iseseisvalt teaduslikku materjali, analüüsides ja argumenteeritult koostada teksti, näha ja luua seoseid, teha järeldusi ja otsuseid, vormistada, esitada ja kaitsta oma tööd. Uurimistöö peab sisaldama õpilase isiklike arvamusi.

Uurimuslik töö võib olla • kirjeldav uurimus • ühe või mitme nähtuse kõrvutatav uurimine • probleemi põhjuslik analüüs. Samas võivad uurimusliku töö tulemuseks olla ka teised tööliigid: teoreetiline uurimus ja praktiline töö.

Õpilase loova eneseväljenduse, koostöö ja iseseisvalt töötamise oskuse arendamine ning erinevate oskuste omandamine.

2. Töö koostamise etapid ja tähtajad

2.1. 11. klassi õpilane valib aine, mille raames ta kavatseb teostada uurimust, ja juhendaja. Juhendajaks võib olla õpetaja või eriala spetsialist, ka väljastpoolt kooli. Ettepaneku juhendaja valikuks võib teha eksamit sooritav õppija või aineõpetaja.

2.2 Õpilane valib uurimuse teema.

2.3 Koostatakse töö plaan, kirjanduse valik.

2.4 Toimub andmete kogumine, probleemi püstitamine, uurimise planeerimine. Uurimuslik tegevus algab uurimuse kava väljatöötamisest järgmistes etappides:

Probleemi püstitamine, hüpoteesi, eesmärgi ja ülesannete sõnastamine.

2.5 Toimub andmete töötlemine, analüüs, tulemuste ja järelduste vormistamine.

2.6 Õppija esitab kooli direktorile avalduse (vt. Lisa 1)

2.7 Koostatakse töö kirjalik osa

2.8 Töö vormistatakse ja keeleliselt korrigeeritakse.

2.9 Töö esitatakse retsensentidele elektrooniselt hiljemalt 1 nädal enne kaitsmist.

2.10 Tööd kaitstakse kooli komisjoni ees.

2.11 Tööde kaitsmine toimub vastavalt direktori kinnitatud plaanile.

2.12 Õpilased, kes tulevad 12. klassi ja kellel on uurimistöö kaitsmata, kaitsevad oma tööd hiljemalt 31. märtsil.

3. Teema valik

3.1 Uurimusliku töö alus on kindel idee, mille otsimine kujutab endast loomingulist protsessi.

3.2 Töö teema valib õpilane kooli poolt esitatud teemade nimekirjast, mis peab vastama gümnaasiumis õpituna riiklikule õppekavale.

3.3 Teema peab olema konkreetne, selge ja arusaadav. Sissejuhatus, kirjeldus võib olla laiem, kuid uurimise käigus see kitseneb põhiprobleemini.

4. Töö juhendaja tegevus

Esitab õpilastele töö maketi ja vormistamise juhendi.

Suunab õpilasi valitud teemast ettekujutust andvate materjalide ja kirjanduse otsimisel ja valikul. Abistab õpilast töö aspekti valikul, teema formuleerimisel, probleemide ja ülesannete määratlemisel, plaani koostamisel, hüpoteeside loomisel.

Konsulteerib töö täitmise käigus.

Abistab eksperimentide tegemisel.

Kontrollib ja korrigeerib tööd, uurimise tulemusi, abistab järelduste vormistamisel.

Abistab töö kaitsmise ettevalmistamisel, sh korrektse esitluse koostamisel.

5. Õppija tegevus

Valib kooli õppekavale vastava teema.

Valib juhendaja.

Teostab kirjanduslike allikate ja muude materjalide otsingut.

Valib uurimise meetodikad ja järgib neid.

Analüüsib kogutud materjali.

Koostab töö kava ja juhendajale aruanded, järgib kronoloogiliselt kava.

Vormistab töö vastavalt nõuetele.

Valmistub kaitsmiseks. Kaitseb oma tööd.

6. Uurimusliku töö struktuur

Uurimistöö koosneb järgmistest osadest:

6.1 Tiitelleht eesti keeles: õppeasutuse nimetus, töö teema (eesti keeles) ja nimetus (uurimuslik, praktiline vms.), õpilase perekonna- ja eesnimi, klass, juhendaja nimi, aasta (vt. lisa 2).

6.2 Resümees eesti keeles (1 lehekülge) töö lõpus.

6.3 Sisukord, kus selgelt näidatakse töö struktuur, töö jaotumine osadeks, peatükkideks, alapeatükkideks, nende numbrid ja leheküljed (vt. lisa 3).

6.4 Sissejuhatus sisaldab:

- töö eesmärkide ja ülesannete, uurimismeetodite, objekti ja eseme määratlus. Püstitatud hüpotees ja lühike eesmärkide saavutamise mooduse kirjeldus. Teema aktuaalsus ja praktiline tähtsus.

6.5 Põhiosa koosneb tavaliselt kolmest osast.

Esimeses osas antakse ülevaade sellest, mis on uuritava nähtuse kohta varem teada. See on ülevaade kirjandusest, analüüsitud probleemi teemal läbiloetud materjali põhjal.

Teises osas kirjeldatakse autori tegevusi püstitatud hüpoteesi tõestamiseks.

Kolmandas osas kirjeldatakse tulemusi, mis on saadud uurimise käigus (joonised, tabelid, diagrammid jne suurusega ¼ lk-st)

6.6 Kokkuvõte või järeldus sisaldab uurimuse konkreetseid tulemusi, tõestusi või tõstatud hüpoteesi ümberlukkamist.

6.7 Kasutatud kirjanduse loetelu, kus näidatakse vaid allikad, mida õpilane kasutas vahetult töö ajal (vt. lisa 4).

6.8 Lisad (tabelid, graafikud, joonised, küsimustikud jne).

7. Uurimusliku töö maht

8 – 15 lehekülge trükitud teksti (lisaks tiitelleht ja sisukord)

- Tiitelleht – 1 leht
- Sisukord – 1 leht
- Sissejuhatus – 10-15%
- Põhiosa – 50-60%
- Kokkuvõte – 10-15%
- Kirjanduse loetelu
- Lisad – kuni 20% (sõltub töö tüübist ja aineist)
- Resümee eesti keeles.

8. Kasutatud allikad

8.1 Uurimusliku töö kirjutamiseks tuleb kasutada vähemalt 5 allikat, millest 2 on originaalis trükitud ilmunud.

8.2 Kasutatav kirjandus peab olema mitmekülgne, see võib olla teaduslik, populaarteaduslik, monograafiad, artiklid, teaduslikud ajakirjad, interneti andmebaasid, audio-, videomaterjalid jne. Allikad peavad kuuluma eri autoritele.

8.3 Õpikuid kasutada vaid äärmisel juhul. Interneti andmebaaside allikaid võib kasutada vaid trükituna esimesest lehest.

9. Uurimusliku töö vormistamine

9.1 Tekst on trükitud kirjatüübis Times New Roman tähesuurusega 12 ja reavahega 1,5 võrdses laiuses (Align – Justify), lõigu algus (First line) – 0,5cm, lehe formaat (Page Setup): ülevalt, alt ja paremalt – 2 cm, vasakult – 4 cm. Leheküljed on nummerdatud. Leheküljenumbrid paigutatakse lehekülje alla keskele.

9.2 Tööl on kindel ülesehitus. Tekst on jaotatud peatükkideks ja alapeatükkideks.

9.3 Töö võib sisaldada lisasid (tekstid, tabelid, diagrammid, illustratsioonid jms.). Mahukad illustratsioonid ja tabelid humanitaarsetes või kunstivaldkonna töödes esitatakse lisadena kindlas järjekorras. Vastava järjekorranumbriga ja pealkirjaga lisad paigutatakse töös peale kasutatud kirjanduse loetelu üldiste leheküljenumbritega ja märgitakse sisukorras.

9.4 Tiitelleht on esimene lehekülg, seda ei nummerdata. Kirjutatakse tähekujuga Times New Roman suurusega 18 (vt. lisa 2).

9.5 Sisukorra lehekülg on kohe tiitellehe järel numbriga 2 (vt. lisa 3).

9.6 Kõik osad peale sissejuhatuse ja kokkuvõtte peavad olema pealkirjastatud. Kõik pealkirjad ja alapealkirjad peavad sisukorras olema selles järjestuses ja sõnastuses, nagu nad esitatakse töös.

9.7 Leheküljed on nummerdatud araabia numbritega. Tiitelleht kuulub üldnumbratsiooni. Trükitud töö peatükid on nummerdatud araabia numbritega. Sissejuhatust ja kokkuvõtet ei nummerdata. Alapeatükid nummerdatakse araabia numbritega vastava peatüki ulatuses (nt. 3.2. – kolmanda peatüki teine alapeatükk).

9.8 Peatükkide ja alapeatükkide pealkirjad trükitakse sümmeetriliselt tekstiga, poolitamine pole lubatud. Punkti pealkirja lõpus ei ole. Pealkirja ja teksti reavahe on 1 (alla joonida pole vaja), alapealkirja ja teksti reavahe on 0. Alapealkiri on uuel real.

9.9 Põhiosa võib koosneda mitmest peatükist.

9.10 Töö tekst võib sisaldada märkusi. Illustratsioonid (tabelid) märgitakse sõnaga „joon.“ ja nummerdatakse järjekorras araabia numbritega. Fotoillustratsioonid kleebitakse standardlehele märkega „joon.“. Viited illustratsioonile tekstis märgitakse järjekorranumbriga, näiteks Joon. 1,2.

9.11 Tabelil peab olema number ja teemat, sisu kajastav nimetus. Tabel paigutatakse peale esmast mainimist tekstis nii, et seda saab vaadata ilma tööd pööramata. Vormistamisel kasutatakse sõna „Tabel“ koos araabia järjekorranumbriga. Märget „nr.“ ei ole.

9.12 Kasutatud kirjanduse loetelu esitatakse tähestikulises järjestuses: autor, pealkiri, väljaande koht ja aasta, kogumiku või ajakirja nimetus, seeria/väljaande number (vt. lisa 4).

9.13 Koostades uurimusliku/praktilise töö teksti, peab õpilane püüdlema selle iseseisvale jutustamisele, kasutades toetavate allikate tsitaate, mis ei tohiks olla puhtad alliktekstid, vaid esitatud viidetega.

Viited allikale peavad olema toodud faktidel, statistilistel materjalidel, tabelitel, võrdlusandmetel jne., materjalidel koos vastavate aadressidega, ka otsestel tsitaatidel, kellegi arvamusel, ütlusel. Viited on ühesuguselt vormistatud, otse tekstis ümarsulgudes. Viited allikale peavad olema toodud faktidel, statistilistel materjalidel, tabelitel, võrdlusandmetel jne., materjalidel koos vastavate aadressidega, ka otsestel tsitaatidel, kellegi arvamusel, ütlusel. Viited on ühesuguselt vormistatud, otse tekstis ümarsulgudes.

10. Uurimistöö retsenseerimine

10.1 Praktilise või uurimusliku töö hindamiseks määratakse koolis aine eksamikomisjon ja üks retsensent.

10.2 Retsensendiks võib olla õpetaja või ainespetsialist ka väljastpoolt kooli. Praktiline/uurimuslik töö esitatakse retsensendile hiljemalt üks nädal enne töö kaitsmist.

10.3 Retsensioon peab olema 1-2 lehel, hinde alandamisel kommentaaride ja selgitustega. Kui retsensendil tekib tööga tutvudes täpsustamist nõudvaid küsimusi, tuleb need retsensioonis eraldi välja tuua. Eraldi esitatakse küsimused, millele õpilane vastab töö kaitsmisel.

10.4 Tagasi saadud töö puhul peab õpilane erilist tähelepanu pöörama äramärgitud puuduste analüüsile ja juhenajalt saadud meetoodilistele nõuannetele nende kõrvaldamiseks.

10.5 Retsensiooni lõpus on soovitatav märkida ära kokkuvõtlik tagasiside, milles retsensent hindab tööd.

11. Uurimusliku töö kaitsmine

Lõpuksamina sooritatud uurimusliku töö kaitsmine toimub järgmiselt:

11.1 Töö esitlemine autori poolt (ettekanne/esitlus 15 min.). Õpilane jutustab lühidalt töö sisust, seal püstitatud probleemidest, toob tõendeid allikatest, mille põhjal kirjutas. Õpilane peab oma ettekandes ja selle arutlemisel näitama, et ta suudab lühidalt ja selgelt väljendada oma mõtteid, argumenteeritult kaitsta oma ideid ja osaleda teadusliku diskussioonis.

11.3 Retsensent ja eksamikomisjoni liikmed esitavad töö teemal küsimusi ja õpilane vastab neile suuliselt.

11.4 Komisjon annab tagasisidet ja teatab töö hinde.

12. Uurimusliku ja praktilise töö hindamine

Tööd hindab kooli eksamikomisjon, arvestades retsensendi arvamust ja juhendaja soovitusi. Hindamisel arvestatakse õpilase suhtumist tööprotsessi, töö sisu, selle vormistamist, töö esitlemist kaitsmisel. Hindamine toimub 100 punkti süsteemis.

13. Praktilise töö erisused

13.1 Praktilise töö teostamise käigus peab paralleelselt valmima ka kirjalik/teoreetiline osa, mis aitab õpilasel oma tegevust paremini mõtestada, avades praktilise töö tausta, lähtealused ja eesmärgid ning kirjeldades kontseptuaalset lahendust, töö aktuaalsust, tööprotsessi ja tulemust. Ühtlasi saab juhendaja selle abil pideva ülevaate töö edenemisest.

13.2 Kirjaliku töö minimaalne maht on viis lehekülge. Juhendaja jälgib, et töö kirjaliku kokkuvõtte ning suulise kaitsekõne põhjal saab komisjon ülevaate nii tööprotsessist kui ka lõpptulemusest.

13.3 Kirjaliku/teoreetilise osa komponendid: 1. Sissejuhatus: eesmärk, ülesanded, meetodid, uurimuse objekt ja ese, teema aktuaalsus ja praktiline tähendus. Teoreetilises osas lisatakse lühiülevaade eelnevatest analoogilistest töödest 2. Ideekavandid, visandid või digitaalne portfoolio - valmis objektist erinevate kaadrite, vaatenurkade ja variantidega – võimaldab õpilasel tutvustada oma loomingut sisseastumiseksamitel, töövestlustel või mujal. 3. Esitlus tööprotsessist ja valmis teosest, mille abil esitatakse kaitsekõne.

Lisa 1

Narva Täiskasvanute Kooli direktorile

Avaldus

Palun lubada sooritada minul, _____,

õpilase nimi, klass

_____ koolieksam ainealase uurimusena / praktilise tööna teemal

õppeaine nimetus

uurimistöö / praktilise töö teema

allkiri

kuupäev

Lisa 2

Tiitellehe vormistamise näidis

Narva Täiskasvanute Kool

TÖÖ PEALKIRI

Uurimistöö /Praktiline töö

EESNIMI, PEREKONNANIMI

...klass

Juhendaja -

EESNIMI, PEREKONNANIMI

Narva AASTA

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Teoreetiline osa	4
1.1. Koolimotivatsioon	5
1.2. Õpilaste motivatsioon	6
1.3. Pedagoogide motivatsioon	9
1.4. Õpilaste väärtushinnangud	10
1.5. Õpetaja väärtushinnangud.....	12
1.4. Kokkuvõte	13
2. Praktiline osa/Uurimuslik osa	15
2.1. Uurimuspopulatsiooni kirjeldus	16
2.2. Andmete analüüsi meetodid	18
2.3. Ankeedi tulemused	22
2.4. Kokkuvõte	25
Kasutatud kirjandus	27
Lisa 1.....	29
Lisa 2.....	31
Resümee.....	33

Lisa 4

Kirjanduse nimekirja vormistamine

Kasutatud kirjandus

1. Astahhov, N. Inimese vananemise põhjused. M.: Evrika, 2004.
2. Verzilin, N. Robinsoni jälgedes. M.: Valgus, 1994.
3. <http://www.vz.ru/news/2009/2/3/252478.html> (10.10.2017)
4. Programm „Geenid meie vastu“. Kanal HTB, 10.11.2009.a.
5. <http://www.starenie.ru/prichini/> (10.10.2017)